

ThDr. Leopold Dýmala – myšlení a dílo

Petra Otýpková

V předloňském roce uplynulo deset let od úmrtí ThDr. Leopolda Dýmala, kněze, rektora semináře a dlouholetého duchovního správce katedrály sv. Václava v Olomouci, s jejíž obnovou, jak velká většina studií¹ ukazuje, je jeho jméno spojováno nejvíce.

Studium pramenů v archivech a rozhovory s jeho pamětníky ukázaly, že Dýmalovo dílo a působení jsou mnohem širší. To nás podnítilo k hlubšímu zamyšlení nad jeho osobností a následně i napsání tohoto článku, v němž se o exkurz do myšlení a díla Leopolda Dýmala pokoušíme.

1. STRUČNÝ ŽIVOTOPIS

Narodil se 13. 11. 1914 v Radvanicích na Přerovsku. Po ukončení gymnaziálních studií v Přerově pokračoval na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci. Kněžské svěcení od arcibiskupa Leopolda Prečana přijal v olomoucké katedrále sv. Václava v Olomouci dne 5. 7. 1939.² Primičním kazatelem mu byl František Tomášek.³ Po vysvěcení působil ve Štěpánově, Kyjově, Kojetíně, Libině.⁴ V roce 1949, po obhájení práce *Testamenty kněží – buditelů z let 1800–1848*⁵ získal na CMBF v Olomouci doktorát z teologie.⁶ V polovině července roku 1951 byl internován spolu s dalšími kněžími do Želivy.⁷

¹ Jedná se o tyto studie a články: Miloslav POJSL, „Dr. Dýmala a obnova katedrály sv. Václava“ *Severní Morava* 2 (1996): 45.; Bohumil ZLÁMAL, „Obnova olomoucké katedrály,“ *Duchovní pastýř* 9 (1984): 171–173. Za jediný komplexní životopis lze pokládat studii Bohumila ZLÁMALA nazvanou *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala: Ve znamení cestáře*, napsanou k 65. narozeninám roku 1979, která je k dispozici pouze ve strojopisné podobě na farním úřadě Římskokatolické farnosti sv. Václava Olomouc. Za další ucelenější souhrn Dýmala života a díla je možné považovat i samizdatový *Sborník příspěvků k 75. narozeninám ThDr. L. D.*, vydaný v Olomouci roku 1989, v němž 15 autorů na 207 stranách vyjádřilo svůj vztah a úctu k jubilantovi, sestavený docentem Milošem Kouřilem, který se zasloužil i o jeho samotný vznik (osobní svědectví doc. Miloše Kouřila). Stručný životopis doktora Dýmala, který zároveň byl promluvou na jeho pohřbu, sestavil i ThDr. Vojtěch Tkadlčík pod názvem, „Blaženější je dávat než dostávat,“ který v roce 1995 ve svém 25 čísle vydal časopis *Světlo*. Nejnovější, velmi stručný životopis Leopolda Dýmala je k dispozici v *Malém slovníku osobností českého katolicismu 20. stol. s antologií textů*, který v roce 2005 vydalo nakladatelství CDK v Brně.

² Srov. KUČERA, *Ve znamení cestáře*, scénář rozhlasového pořadu Radio Vaticana u příležitosti 75. jubilea ThDr. Dýmala (30. 9. 1989), Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc.

³ Vojtěch TKADLČÍK, „Blaženější je dávat než dostávat,“ *Světlo* 25 (1995): 14.

⁴ Srov. KUČERA, *Ve znamení cestáře*.

⁵ Původní doktorská práce se vyskytuje v Zemském archivu Opava pracoviště v Olomouci, pod číslem knihy 371 a je vedená pod názvem *Katolické kněžstvo národního probuzení na Moravě 1800–1848*.

⁶ Bohumil ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala: Ve znamení cestáře*, strojopis, 1979, s. 10, Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc; ZLÁMAL, „Obnova olomoucké katedrály,“ 172.

⁷ Srov. TKADLČÍK, „Blaženější je dávat než dostávat,“ 5. Spolu s doktorem Dýmalem byli internováni například jeho primiční kazatel František Tomášek, současný emeritní biskup královéhradecké diecéze Karel Otčenášek (srov. dopis redakci Lidové Demokracie ze dne 15. 4. 1968 spolu se seznamem internovaných

Leopold Dýmala tuto internaci sám hodnotil jako požehnání, neboť upevnila ve víře všechny kněze-bratry českých, moravských a slovenských diecézí.⁸ V roce 1968 usiloval o veřejnou rehabilitaci vlastní i spolubratří internovaných v tomto i dalších podobných zařízeních a o zveřejnění dění v internačních táborech.⁹

V roce 1955 pracoval jako dělník v Hájku u Prahy, poté 17 měsíců vykonával vojenskou službu v oddílech Pomocných technických praporů (PTP). Po vojně byl opět v dělnické profesi. Od prosince roku 1955 působil jako administrátor v Oseku nad Bečvou. V srpnu roku 1957 byl zatčen, neboť údajně neoznámil „trestnou činnost“ svého bývalého profesora ThDr. Antonína Klevety, rok byl vězněn na Mírově, 1. 12. 1957 však byl v plném rozsahu amnestován a znova pracoval jako dělník – cestář a sadovník u silniční údržby v Přerově. Státní souhlas k vykonávání kněžské služby obdržel opět v roce 1958, 15. 12. 1958 nastoupil jako kaplan v Šumperku. V letech 1968–1970 působil na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě, o jejíž obnovu se značnou měrou zasloužil, jako rektor semináře. Od roku 1970 působil jako farář v katedrále sv. Václava v Olomouci,¹⁰ ihned započal s velkou obnovou tohoto chrámu. Působení Leopolda Dýmala v olomoucké katedrále trvalo až do jeho smrti 24. 5. 1995.¹¹

2. MYŠLENÍ

Dochované materiály po doktoru Dýmaloovi, zejména jeho promluvy, korespondence, pobožnosti křížových cest, ale také svědectví pamětníků, ukazují, že byl všestranněji zaměřený, což se odrazilo i v Dýmalově myšlení, které dovedně aplikoval v praxi.

V jeho myšlení je patrné několik linií.

2.1 Kristocentrická linie

Dýmalovo myšlení bylo výrazně kristocentrické, na což poukazuje nejen heslo, které si Dýmál před svěcením zvolil: „Kristus ať vítězí, Kristus ať kraluje, Kristus ať vládne“ a slova doktora Tkadlčíka, že kněžství Leopold Dýmál chápal jako křížovou cestou spolu s Kristem,¹² kterou se i denně modlil,¹³ ale zejména pobožnosti křížových

kněží, sestaveným podle jednotlivých diecézí tehdejšího Československa, Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc).

⁸ Srov. dopis redakci Lidové Demokracie ze dne 15. 4. 1968, Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc.

⁹ Srov. snaha o uveřejnění dopisu ze dne 15. 4. 1968 a též seznam internovaných kněží v dopise ze dne 4. 4. 1968, Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc.

¹⁰ Státní a stranické orgány se několikrát snažily Leopolda Dýmala z funkce dómského faráře odstranit, biskup Josef Vrana jej vždy uhájil (svědectví doc. Kouřila).

¹¹ Srov. TKADLČÍK, „Blaženější je dávat než dostávat“, 14.

¹² Takto ThDr. Dýmál pravděpodobně nechápal jenom kněžství, ale i život celého národa, což nejlépe dokumentuje myšlenka o rehabilitaci Krista z roku 1968: „V prvé řadě rehabilitujme Ježíše Krista, kterého vůdcové národa spoutali, odsoudili, uvěznil, ba i ukřižovali“ („Naše velikonoční rehabilitace Krista“ promluva ze dne 15. 4. 1968 na Velikonoční pondělí v Libině, Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 12 – kázání a promluvy).

¹³ TKADLČÍK, „Blaženější je dávat než dostávat“, 14.

cest, jejichž autorem je s největší pravděpodobností on sám.¹⁴ Tyto pobožnosti křížové cesty je možné rozdělit do čtyř oblastí: první tvoří křížové cesty zaměřené na určitou skupinu lidí: *Pobožnost křížové cesty školních dětí, Pobožnost křížové cesty pro mládež, Pobožnost křížové cesty za posvěcení křesťanských rodin, Pobožnost křížové cesty za církev svatou – Tajemné tělo Kristovo*,¹⁵ *Pobožnost křížové cesty za vlast, Pobožnost křížové cesty za duchovní potřeby farnosti, Pobožnost křížové cesty za obrácení hříšníků*; druhou křížové cesty věnované Kristu – tedy kristocentrické:¹⁶ *Pobožnost křížové cesty ke cti Eucharistického Spasitele, Pobožnost křížové cesty ke cti Božského srdce Páně*,¹⁷ *Pobožnost křížové cesty nejdrahocennější krve Páně, Pobožnost křížové cesty ke cti Krista Krále, Pobožnost křížové cesty ke cti Krista – velekněze*,¹⁸ třetí křížové cesty zaměřené na stav, situaci člověka: *Pobožnost křížové cesty – pramen křesťanské dokonalosti, Tvůj Pán a Spasitel mluví cestou křížovou k Tvé duši*,¹⁹ *Pobožnost křížové cesty za obrácení hříšníků, Pobožnost křížové cesty za duše v očistci*; čtvrtá mariánská *Pobožnost křížové cesty k Panně Marii bolestné*.²⁰

2.2 Ekumenická linie

Dýmalův ekumenismus je patrný ve vztahu ke svatým Cyrilu a Metoději²¹ a k cyrilometodějské tradici jako takové. V cyrilometodějském odkazu se pro něj stala stěžejní idea jednoty, což potvrzují jeho slova, že Cyril a Metoděj spojovali křesťanský Východ a Západ,²² stejně jako některé jeho promluvy:

¹⁴ Jedinou přejatou pobožností křížové cesty je pobožnost křížové cesty v duchu sv. Terezie Ježíškovy, oblíbené světky dr. Dýmala, o níž se zmiňuje i ve svých promluvách v souvislosti s pokorou (srov. „O pokorě“, promluva ze dne 6. 8. 1948 v Kyjově, 16. neděle po sv. Duchu, Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 11 – kázání a promluvy). Pro původnost ostatních křížových cest hovoří i ta skutečnost, že ve strojopisech příspěvků ostatních studií jsou vždy uváděna jména jejich autorů (srov. tamtéž, karton č. 20 a 21 – studijní okruhy a témata).

¹⁵ *Pobožnost křížové cesty za církev svatou – Tajemné tělo Kristovo* jsme sice umístili do oblasti zaměřené na skupiny lidí, ale ve skutečnosti bychom ji mohli zařadit i do skupiny kristocentrické.

¹⁶ Zde toto označení užíváme pouze kvůli technickému rozlišení – kategorizaci jednotlivých pobožností křížových cest. Musíme však mít neustále na paměti, že pobožnost křížové cesty je kristocentrická sama o sobě.

¹⁷ Vzhledem k tomu, že zde Dýmal podává srovnání stavu srdce člověka po hříchu se srdcem Božským, bylo by možné tuto pobožnost křížové cesty zařadit i do oblasti věnované stavu člověka.

¹⁸ Tato pobožnost křížové cesty je obětována za sv. otce, biskupy, kněze, řeholníky, řeholnice, tudíž spadá i do oblasti zaměřené na určité skupiny lidí.

¹⁹ Nelze vyloučit, že se zde Dýmal inspiroval křížovou cestou sv. Terezie z Lisieux, která hojně využívala myšlenky z knihy *Dějiny duše*.

²⁰ Srov. Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc, Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 17 a 18 – kázání a promluvy.

²¹ Vztah k Cyrilu a Metoději (a také k arcibiskupu Stojanovi) je velmi patrný i v Dýmalem sestavené *Pobožnosti křížové cesty za vlast*, kde ve 2. zastavení o Cyrilu a Metoději říká, že přinesli svatý Kristův kříž, a v 5. zastavení mluví o arcibiskupu Stojanovi jako velkém nástupci sv. Metoděje (srov. Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc; Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 17 – kázání a promluvy). Na tomto místě se ekumenické a kristocentrické myšlení Dýmala prolínají.

²² Srov. Promluva ze dne 5. 7. 1964, Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 14 – kázání a promluvy. Dýmal zde Cyrila a Metoděje nahlíží jako sjednotitele Východu a Západu ve světle právě probíhajícího II. Vatikánského koncilu, kdy tato spojnice křesťanského Východu a Západu poukazuje na katolicitu.

Myšlenke sjednocení zasvětili celý život prof. ThDr. František Cinek, prelát František Jemelka, prof. ThDr. Josef Vajs, prof. ThDr. Josef Vašica. Daleko za moře až na harvardskou univerzitu pronikl prof. ThDr. František Dvorník a propagoval tam myšlenky ekumenické... Stojanovou péčí byla pro Velehrad pořizena vzácná ikona Matky Boží – Matky křesťanské jednoty²³ od prof. Emanuele Dítěte.²⁴

Nemalou měrou k důrazu na jednotu přispěla i osobnost a dílo pavlovického²⁵ faráře a milovníka historie Moravy Jana Jiřího Ignáce Středovského²⁶ a také – a to především – osobnost a dílo olomouckého arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana.

Jan Jiří Ignác Středovský (1679–1713) je pokládán za cyrilometodějského historika²⁷ Moravy, buditelského obránce slovanského jazyka²⁸ a z něho vycházející české řeči, jejichž kořeny na našem území spatřuje v působení Cyrila a Metoděje. Velmi blízký vztah k oběma věrozvěstům, získal na gymnáziu v Uherském Hradišti roku 1693, prohloubil jej během studia bohosloví v Olomouci.²⁹ Nechal v kostele v Pavlovicích u Přerova vybudovat zvon a oltář zasvěcené sv. Cyrilu a Metoději s nápisem: „SS. Cyrile et Methodi orate pro nobis et pro me misero peccator Joanne Strzedowsky Parocho Pavlonium 1710.“³⁰ Mezi díla Středovského týkající se slovanské vzájemnosti patří *Mercurium Moraviae memorabilis, De lingua Slavonica ejusque praerogativis* (O slovanském jazyce a jeho přednostech), které je vlastní obhajobou slovanského jazyka a obsahuje dějiny Velehradu i Olomouce, a *Sancta Moraviae historia sive Vita sanctorum Cyrilli et Methudii, genere civinorum Romanorum*, v němž uvádí, že běžná politika a církevní dějiny Moravy jsou rozvíjeny na cyrilometodějské tradici, společné zemím koruny české.³¹

²³ Během internace v Želivě dr. Dýmala a další kněze napadla myšlenka zasadit se o zavedení svátku Panny Marie, Matky křesťanské jednoty. Tento svátek byl poprvé slaven 18. 1. 1966 (srov. Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc) poté, co za podpory Františka Tomáška, dosáhl schválení tohoto svátku Kongregací dne 10. 9. 1966 (srov. Josef PALA, „Blahopřání k 80. narozeninám ThDr. Leopolda Dýmala,“ *Světlo* 45 [1994]: 5).

²⁴ Srov. „Aby všichni jedno byli,“ promluva z 18.–25. ledna v rámci světového oktávu modliteb za jednotu křesťanů, rok neuveden, Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 10 – kázání a promluvy.

²⁵ Jedná se o Pavlovice v okrese Přerov.

²⁶ Protože velkým vzorem Leopolda Dýmala byl arcibiskup Antonín Stojan, s největší pravděpodobností se k dílu Jana Jiřího Ignáce Středovského dostal prostřednictvím studia jeho osobnosti a díla, neboť uvádí, že tvorba Středovského byla oblíbenou četbou Antonína Stojana a Františka Sušila (srov. pozůstalost ThDr. L. Dýmala, Arcibiskupský archiv v Olomouci, karton č. B 144).

²⁷ Novodobější historikové, například Josef Dobrovský a dr. Bohumil Zlámal, tvrdili, že např. datace některých událostí (příchod Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu) nebyla přesná, stejně tak údaje o některých moravských panovnících, že v jeho díle je patrná snaha po slovanské idealizaci moravské minulosti a že nepostupoval podle současně platných historicko-kritických metod, přestože pracoval s prameny. Velmi pozitivně, zejména dr. Zlámal, však hodnotí zapálení Středovského pro dějiny Moravy a cyrilometodějskou myšlenku a snahu o její zprostředkování (srov. Bohumil ZLÁMAL, „Sacra Moraviae historia,“ in „Sborník k 260. výročí úmrtí Středovského, Pavlovice u Přerova, 1972, strojopis, s. 20, pozůstalost ThDr. L. Dýmala, Arcibiskupský archiv v Olomouci, karton č. B 144).

²⁸ Srov. ZLÁMAL, „Sacra Moraviae historia,“ s. 15.

²⁹ Olomoucká studia inspirovala Středovského k napsání spisu *Sacra Moraviae historia sive vita sanctorum Cyrilli et Methudii*, kde vzpomíná na upevnění svých studií (srov. ZLÁMAL, „Sacra Moraviae historia,“ s. 12).

³⁰ ZLÁMAL, „Sacra Moraviae historia,“ s. 12.

³¹ Srov. tamtéž, s. 12–19.

Antonín Cyril³² Stojan (1856–1923) patří rovněž mezi zastánce jednoty vycházející z činnosti obou soluňských bratří, což se odrazilo jak zvoleným tématem doktorské práce *Sjednocení slovanských národů u víře*, tak pořádáním unionistických kongresů na Velehradě.³³ Na rozdíl od Středovského, který spatřoval v cyrilometodějské tradici jednotu a základ zemí korun českých s centrem Moravy a jehož osobnosti i dílem se s největší pravděpodobností inspiroval,³⁴ Stojan tuto jednotu rozšiřuje na všechny slovanské národy a na církev křesťanského Západu i Východu.³⁵ Osobnost a dílo Antonína Cyrila Stojana, kterého Dýmál označoval za učitele mariánské víry, zbožnosti, apoštolátu, jej inspirovaly nejen k vytvoření cyklu májových čtení o tomto knězi,³⁶ ale i k úsilí o jeho blahorečení.³⁷

To se odrazilo i v cíli Dýmala snažení – rozšířit povědomí o slovanských věrozvěstech Cyrilu a Metoději a jejich přínosu pro sjednocení křesťanů nejen v rámci církve partikulární,³⁸ ale i univerzální. To uskutečnil jednak dopisem papeži Pavlu VI. o hlásání a šíření úcty cyrilometodějské,³⁹ jehož výsledkem byla encyklika Pavla VI. *Slavorum Apostoli*, jednak podnícením žádosti o prohlášení Cyrila a Metoděje za učitele církve a patrony Evropy – výsledkem bylo vyhlášení Cyrila a Metoděje za

³² Jméno Cyril si Antonín Stojan zvolil jako bířmovací po sv. Cyrilu (srov. Bohumil ZLÁMAL, *Antonín Cyril Stojan: Apoštol křesťanské jednoty*, Řím: Křesťanská akademie, 1973, s. 7).

³³ Oním inspirujícím dílem Středovského pravděpodobně byly spisy *O slovanském jazyce a jeho přednostech*, konkrétně kapitoly věnované dějinám Velehradu a *Sancta Moraviae historia sive vita sanctorum Cyrilli et Methudii*, kdy Morava s Velehradem jako hlavním místem byla výchozím bodem jednotné víry a dějin.

³⁴ Dílo Jana Jiřího Ignáce Středovského bylo oblíbenou četbou také arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana (srov. Pozůstalost ThDr. L. Dýmala, Arcibiskupský archiv v Olomouci, karton č. B 144).

³⁵ Leopold Dýmál ve své promluvě „Aby všichni jedno byli“ z 18.–25. ledna (rok neuveden) v rámci svěťového oktávu modliteb za jednotu křesťanů, připomíná Antonína Cyrila Stojana jako „z duše cyrilometodějského hostitele“, který už roku 1891 založil apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, populárně šířící snahy o sjednocení katolíků s pravoslavnými Slovany (srov. Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 10 – kázání a promluvy).

³⁶ Tato májová čtení pochází z roku 1973 (srov. tamtéž, karton č. 14 – kázání a promluvy; PALA, „Blahopřání k 80. narozeninám ThDr. Leopolda Dýmala“, 5).

³⁷ Snaha o blahorečení Antonína Cyrila Stojana byla zahájena roku 1948 za biskupa Josefa Matochy. Díky vnitřnímu exilu Matochy a nepříznivým podmínkám pro tyto aktivity i československou místní církev vůbec, byly přípravy k tomuto blahorečení pozastaveny, pokračovat mohly až roku 1965 (srov. tamtéž, karton č. 14 – kázání a promluvy; srov. PALA, „Blahopřání k 80. narozeninám ThDr. Leopolda Dýmala“, 5). Komisi pro beatifikaci jmenoval Josef Glogar spolu s prelátem dr. Františkem Cinkem. Doktor Dýmál se na základě instrukcí tehdejšího administrátora Mons. Josefa Vrány podílel na přípravných pracích k blahorečení, tj. shromažďování a opisování veškeré pozůstalosti Antonína Cyrila Stojana. Pozůstalost čítala celkem 136 položek – realit v podobě korespondence, kázání a promluv, článků (srov. tamtéž, karton č. 14 – kázání a promluvy).

³⁸ O rozšíření povědomí cyrilometodějského odkazu svědčí i úsilí Leopolda Dýmala o zakoupení trosek bývalého kláštera (srov. <http://www.cormier.cz/hora.htm>) sv. Hory u Osvětiman s bohatou velkomoravskou a cyrilometodějskou tradicí s cílem obnovit ji a oživit poutěmi. Odtud také vyústilo založení Matice svatoklimentské, nazvané s největší pravděpodobností podle sv. Klimenta, jednoho z žáků soluňských bratří (srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala*, s. 5).

³⁹ Tento list sestavili a spolu s dr. Zlámalem do Vatikánu odeslali dne 7. 11. 1969, v jubilejním roce svatého Cyrila (1100 let od jeho smrti), obsahuje i žádost, aby svatí Cyril a Metoděj byli vyhlášeni za učitele církve. Jsou zde krátce shrnuty jak životopisy a příchod Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, tak i úcta k cyrilometodějskému odkazu během našich dějin (srov. pozůstalost ThDr. L. Dýmala, Arcibiskupský archiv v Olomouci, karton č. B 144; Zemský archiv Opava pobočka Olomouc, karton č. 20 – studijní okruhy a témata).

spolupatrony Evropy zvláštním apoštolským listem papeže Jana Pavla II. *Egregiae virtutis* roku 1981,⁴⁰ a konečně svými studii o žácích Cyrila a Metoděje, nesoucími název *Svatý Gorazd a druhové*⁴¹ a *Úcta svatoklimentská – pojiťko křesťanského Východu a Západu*.⁴² Stoupencům cyrilometodějské ideje věnoval i některé úvahy, např. májová čtení o blahoslaveném Janu Sarkandrovu z roku 1970, kterého označoval za „perlu Moravy“ – inspirací mu byla primární životopisná studie výše uvedeného Jana Jiřího Ignáce Středovského *Životopis bl. Jana Sarkandra – Rubinus Moraviae*,⁴³ která Dýmala podnítila k hlubšímu studiu osobnosti Jana Sarkandra a také k zasazení se o proces jeho svatořečení. 29. 10. 1969 poslal⁴⁴ papeži do Říma žádost o Sarkandrovu kanonizaci, v níž je zdůrazněno, že Sarkander byl v duchu cyrilometodějské ideje vychováván od svých dvanácti let.⁴⁵ Májová čtení věnoval dr. Dýmál i Antonínu Cyrilu Stojanovi,⁴⁶ o jehož blahorečení se rovněž zasadil.

Z výše uvedené činnosti dr. Dýmala i jejich výsledků je patrné, že cyrilometodějskou ideu jednoty chápal nejen v rozměru Moravy, Slovanských národů, ale i v rozměru evropském, čímž přispěl k současnému chápání cyrilometodějské ideje a tradice v současném kontextu jednotné Evropy.

2.3 Historická linie

Tato linie je patrná i ve výše uvedených dílech, prezentujících ekumenickou linii Dýmala myšlení. Zájem o církevní dějiny v Leopoldu Dýmaloovi probudil ještě během studií na CMBF v Olomouci brněnský augustinián ThDr. Augustin Alois Neumann, profesor církevních dějin. Tématem Dýmaloovy seminární práce byl kněz Libor Scholz (1835–1881), práce byla roku 1937 zveřejněna v *Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje* pod názvem „P. Libor Scholz, cyrilometodějský kněz – vlastenec“.⁴⁷ Církevní dějiny se tak staly těžištěm zájmu Leopolda Dýmala, což potvrzuje jak téma jeho disertační

⁴⁰ O vyhlášení Cyrila a Metoděje za spolupatrony Evropy je článek v *Katolických novinách* ze dne 8. 2. 1981 (srov. Zemský archiv Opava pracoviště Olomouc, karton č. 13 – kázání a promluvy).

⁴¹ Tato studie je k dispozici ve strojopisné podobě v archivu olomouckého arcibiskupství, karton č. B 144, a rovněž v knižní podobě pod názvem „Osudy a dílo žáků svatých Cyrila a Metoděje,“ in *Příloha katalogu diecézí v Československu, L.P. 1970*, s. 1–10.

⁴² Tato studie – úvaha poprvé vyšla roku 1946 v *Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje*. (Srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala*, s. 12).

⁴³ Touto studií se inspiroval také biskup Stanislav II. Pavlovský, který se rovněž zasloužil o šíření úcty k Cyrilu a Metoději (srov. ZLÁMAL, „Sacra Moraviae historia,“ s. 23).

⁴⁴ Tuto žádost o Sarkandrovu kanonizaci sestavili a sepsali společně s dr. Bohumilem Zlámallem, který je rovněž autorem životopisu blahoslaveného Jana Sarkandra (srov. Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 19 – studijní okruhy a témata).

⁴⁵ Srov. Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 19 – studijní okruhy a témata. Tímto zdůrazněním dr. Dýmál zároveň podpořil záměr rozšířit povědomí o cyrilometodějském odkazu.

⁴⁶ ThDr. Leopold Dýmál je též autorem kratičké studie o Antonínu Cyrilu Stojanovi, nazvané *Velehradské unionistické sjezdy – Stojan jako propagátor ekumenických snah*, kde Antonína Cyrila Stojana charakterizuje jako člověka, který „jako kněz i jako arcibiskup chápal aktuálnost cyrilometodějské úcty v plné šíři. Byl přesvědčen, že slovanští apoštolé Cyrila Metoděj, které ctí jak křesťanský východ, tak křesťanský západ, mohou napomáhat k odstranění rozkolu a přivést nás k jednotě víry;“ prezentuje jej tedy jako ekumenicky smýšlejícího a zároveň i jednoho z představitelů cyrilometodějské myšlenky a tradice (srov. Leopold DÝMAL, *Velehradské unionistické sjezdy – Stojan jako propagátor ekumenických snah* – strojopis, Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc).

⁴⁷ Srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala*, s. 12.

práce *Testamenty kněží – buditelů z let 1800–1848*, tak i práce na katalogu olomouckých biskupů a arcibiskupů u příležitosti 200 jubilea olomoucké arcidiecéze roku 1977,⁴⁸ která spočívala v Dýmaloých překladech seznamu nejstarších olomouckých biskupů až do nástupu Pavla z Miličína s jejich krátkými životopisy z latiny⁴⁹ a v nasazení se v otázce kanonizace Sarkandra a blahorečení Stojana. Poslední historickou prací ThDr. Dýmala byly „Stručné dějiny nejstaršího biskupského kostela sv. Petra na předhradí – duchovní správa do roku 1784.“⁵⁰

2.4 Liturgická linie

Liturgické myšlení se u Leopolda Dýmala projevovalo v několika rovinách. *První* se týkala úpravy liturgického prostoru (presbytáře) dle směrnic II. Vatikánského koncilu a konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium*. Tato úprava spočívala v umístění oltáře, schodků k oltáři, arcibiskupské sedes a křesla pro biskupa, aby při skládání slibu poslušnosti během jáhenského a kněžského svěcení mohli svěcenci k biskupovi snadněji přistupovat a též měli dostatek místa pro prostraci. Úpravy liturgického prostoru pod vedením samotného dr. Dýmala realizoval koncem 70 let ing. arch. Hynek.⁵¹ *Druhá* rovina se týkala přípravy liturgie a jejího samotného průběhu: aby liturgie, zejména Vánoční, Velikonoční a během svěcení, měla co nejslavnostnější ráz, podporoval ministranty a scholu,⁵² sháněl hudebníky. Během přípravy liturgie pomáhal radami, uměl sehnat pořadatele. Než se mu roku 1987⁵³ podařilo přes úřady zajistit umístění televizorů po stranách, dbal, aby byla středem k oltáři ulička a dění u oltáře tak mohli sledovat i lidé v lodi. Co se týká Dýmala samotného pojetí mše svaté, bývalo velmi zaměřeno na cyrilometodějskou myšlenku, velmi se zajímal o dobu života a působení i činnost obou soluňských bratří, uměl je lidem velmi živě a plasticky podávat s cílem lidi do cyrilometodějské myšlenky vtáhnout a nadchnout je pro ni. Též při liturgii hojně připomínal Pannu Marii – byl velikým Mariánským ctitelem – a různé světce, zejména české patrony. To se projevvalo i tím, že v tzv. „volných dnech“, kdy se neslaví památka, připomínka nějakého světce, bral votivní mši svatou k Panně Marii či svatým Cyrilu a Metoději nebo českým patronům, které velmi vyzvedal a mluvil o nich do hloubky. Nezapomínal ani na „tatička Stojana“. Díky hloubce znalostí a zapálenosti bývaly promluvy doktora Dýmala při mši svaté delší, běžně trvaly 15–20 minut, včetně všedních dnů. Důsledně zachovával mešní rubriky, rád ale jednotlivé liturgické úkony lidem vysvětloval a přibližoval, aby je přiblížil i lidem, kterým jsou vzdálené. Pro Leopolda Dýmala

⁴⁸ Na tomto katalogu spolupracoval s dr. Bohumilem Zlámal, který je autorem úvodní studie k brněnskému biskupství a životopisů biskupů a arcibiskupů z období 1932–1976, jejichž seznam doktor Dýmala sestavil (srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmal*, s. 16).

⁴⁹ Srov. tamtéž, s. 15.

⁵⁰ Srov. tamtéž, s. 16.

⁵¹ K tomuto nemalou měrou pomohly kontakty dr. Dýmala s památkovým úřadem a také jeho schopnost jednat s lidmi (svědectví P. Josefa Šicha).

⁵² Pro scholu zajistil prostor ke zkouškám, druhou sakristii, kde se schází a nacvičuje dodnes (svědectví P. Josefa Šicha).

⁵³ Svědectví paní Marcely Chvatíkové, manželky jednoho ze stálých a velmi aktivních pomocníků při údržbě a zvelebování katedrály, který dodnes slavnosti i jiné příležitosti natáčí na videokameru. Prvním pořízeným videozáznamem bylo slavnostní svěcení biskupa ThDr. Františka Vaňáka, které proběhlo dne 26. 8. 1989 (L. P. 1989 in *Pamětní kniha (1936–2005)*), Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc).

bylo také typické, že svým způsobem žádného žadatele o křest či církevní sňatek neodmítl, takže díky tomu bylo v katedrále během jeho působení uděleno mnoho křtů a svátostí manželství.⁵⁴

3. OBNOVITELSKÁ ČINNOST

Z Dýmalaova života, myšlení i jeho praktického jednání zvlášť vyniká jeho rozsáhlá obnovitelská činnost při výše uváděné rekonstrukci katedrály sv. Václava v Olomouci a také úsilí o znovuoobnovení Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty a kněžského semináře.

Jeho cílem ale také bylo šířit povědomí o světcích, zejména během jejich významných jubileích, převážně formou pamětních medailí, plaket, rytin, plastik. Jedná se především o plastiku blahoslaveného Jana Sarkandra u příležitosti 350. výročí jeho mučednické smrti⁵⁵ od Julia Pelikána a pamětní bronzovou medaili podle dřevorytu Michala Floriána z roku 1967 od Františka Alexe, kterou vydala olomoucká kapitula; pamětní medaili od Julia Pelikána a Jana Třísky na památku slovanských apoštolů u příležitosti 1100 výročí úmrtí svatého Cyrila s vyobrazením tohoto apoštola na líci a nápisem „Konstantin – Cyril, zakladatel slovanského písemnictví DCCCLXIX – MCMLXIX“ a vyobrazením svatého Metoděje na jejím rubu;⁵⁶ pamětní medaile k vyhlášení sv. Cyrila a Metoděje za spolupatrony od Jeronýma Grmely a Rudolfa Doležela mladšího z roku 1981.⁵⁷

Dalšími výtvarnými díly z této oblasti, iniciovanými Leopoldem Dýmalem, jsou intronizační medaile biskupa Josefa Vrány a pamětní medaile k 850. výročí posvěcení olomoucké katedrály z roku 1981 od Rudolfa Doležela mladšího a Jeronýma Grmely, jubilejní medaile od Jana Myszaka k 200. výročí zřízení olomoucké metropole, na níž je ztvárněn svatý Václav v přílbě.⁵⁸

3.1 Obnova katedrály sv. Václava v Olomouci

Nejvýznamnějším, nejznámějším a nejrozsáhlejším obnovitelským dílem doktora Leopolda Dýmala je však obnova katedrály sv. Václava v Olomouci, během níž se nejvýrazněji projevil Dýmálův vztah k historii, umění i liturgii.

⁵⁴ Svědectví P. Josefa Šicha, který znal doktora Dýmala od roku 1971, když v dubnu nastoupil jako dómský kaplan se zaměřením na konzistoř, a proto se zapojoval do dění farnosti jen v případě potřeby (sňatek, křest, pohřeb). Od roku 1973, kdy se P. Josef Šich stal ceremoniářem biskupa Vrány a jako ceremoniář připravoval jáhenská a kněžská svěcení, slavnostní, zejména Vánoční a Velikonoční liturgie. V době, kdy v Olomouci existovala pobočka Pražské bohoslovecké fakulty se sídlem v Litoměřicích, vytvářeli společně s ThDr. Bradáčem a ThDr. Dýmalem liturgické prostředí na Dómě.

⁵⁵ O rozšíření povědomí o Janu Sarkandrovi mezi diecézními kněžími se zasloužil také rozšířením Scintillovy Zprávy o výslechu a mučení prvního moravského mučedníka Jana Sarkandra, přeložené z latiny Timotheem Vodičkou (svědectví doc. Miloše Kouřila), s doslovem od Bohumila Zlámal (srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala*, s. 14; Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 19 – studijní okruhy a témata).

⁵⁶ Srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala*, s. 21–26.

⁵⁷ Svědectví doc. Miloše Kouřila.

⁵⁸ Srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala*, s. 27.

Samotnou obnovu můžeme rozdělit do několika oblastí: *první* spočívala v řešení liturgického prostoru dle směrnic II. vatikánského koncilu: do presbytáře byl pořízen nový obětní stůl a varhany situované na jeho pravé straně, což umožnilo a dodnes umožňuje lepší komunikaci mezi liturgem a scholou. V kapli sv. Cyrila a Metoděje (zvané chórová) „byl postaven nový pískovcový svatostánek dle návrhu Ing. arch. Zdeňka Hynka (autora i obětního stolu v presbytáři) s menzou tváří k lidu.“⁵⁹ Byla rovněž opatřena Pobožnost křížové cesty – jejími tvůrci jsou Karel Stádník a František Radvan – čímž dr. Dýmál naplnil poslední vůli arcibiskupa Kohna.⁶⁰

Druhá spočívala v restauraci výmalby z doby kardinála Fürstenberga – doby novogotické – jako dobový doklad. Bylo zapotřebí provést výmalbu klenby v presbytáři, obnovit zlaté hvězdy na ní a rovněž i pozlatit hlavní oltář, kazatelnu a obnovit nástěnné malby Františka Zatzka v kaplích sv. Stanislava Pavlovského a sv. Cyrila a Metoděje, zvané loretská.⁶¹

Třetí oblast se týká propagace dómu: dějinné, o níž se dr. Dýmál zasloužil úvodem – historickou studií *Biskupský kostel sv. Petra v Olomouci*,⁶² pořízením dvou kamenných desek z černé žuly se jmény 67 biskupů (počínaje biskupy Velké Moravy),⁶³ arcibiskupů a kardinálů⁶⁴ a rovněž i pořízením znaků biskupů a arcibiskupů olomouckým heraldikem Jiřím Loudou,⁶⁵ obrazová propagace měla převážně formu novoročenek, vánočních a velikonočních přání a pozdravů, jejichž hlavními motivy byli světci – převážně čeští a diecézní patroni,⁶⁶ na jejich tvorbě se podílel například fotograf Jan Frajt, který také pořídil fotografie kanonické rezidence a nejstarší románské plastiky z 12. století, na níž je vyobrazen kníže během jednání s nějakým biskupem. Na jedné z vánočních ročenek je například fotografie gotické tváře Madony z reliéfu Panny Marie Ochranitelky a také sochy svatých Petra a Pavla. Byly vydány i čtyři nástěnné olomoucké kalendáře s postavami diecézních patronů a titulním listem Středovského *Sacra Moraviae historia*.⁶⁷ Na obrazové propagaci katedrály se podíleli i malíři a ilustrátoři Jan Zrzavý, Cyril Bouda, František Bělohávek a Viera Hložníková jako autoři portrétu svatého Václava, Vladimíra Stratilová jako autorka portrétů Cyrila a Metoděje a rovněž i žáků těchto soluňských bratrů na obálce Dýmálůva *Katalogu diecézy v Československu 1970*.⁶⁸ Za propagaci katedrály lze pokládat i průběžné infor-

⁵⁹ Srov. ZLÁMAL, „Obnova olomoucké katedrály,“ 172.

⁶⁰ Srov. tamtéž, s. 172.

⁶¹ Na obnově maleb pracovali pracovníci Uměleckých řemesel z Brna, mezi nimi umělecký restaurátor Karel Benedikt z Brna (tamtéž, s. 172), František Dohnal (srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmál*, s.19).

⁶² Tato studie byla uveřejněna v *Katolických novinách* ze dne 6. a 27. září 1975.

⁶³ Důvodem tohoto počátku seznamu je ta skutečnost, že olomoučtí biskupové se považují za nástupce sv. Metoděje. V této souvislosti na památku velkomoravského arcibiskupství sv. Metoděje roku 1970 rozšířil kapitulní Ordinariát menší publikaci *Katolické diecéze v Československu* (ZLÁMAL, „Obnova olomoucké katedrály,“ 172).

⁶⁴ Tamtéž, s. 172.

⁶⁵ Díky tomu se rozvinula moravská církevní heraldika a zároveň tak byla zajištěna i dějinná propagace olomoucké katedrály, což dokazuje i publikace Jiřího Loudy *Moravská a církevní heraldika* (srov. tamtéž, s. 172).

⁶⁶ Srov. tamtéž, s. 172.

⁶⁷ Srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmál*, s. 19, 28–29.

⁶⁸ Srov. tamtéž, s. 23.

mování široké veřejnosti o jednotlivých fázích obnovy v *Acta Curiae Olomouensis*, kde byly zveřejňovány údaje o spotřebě materiálu a výčet odborných poradců⁶⁹ a také zavedení a pravidelné pořádání výstav liturgických předmětů a rouch.⁷⁰ Čtvrtá oblast se týká technického zabezpečení a chodu katedrály: sem patří zavedení klimatizace (zejména v kryptě), využití krypty v zimním období pro bohoslužby a pro diecézní kněžská shromáždění – zejména teologické dny a konference.⁷¹

Obnovou katedrály její duchovní správce Leopold Dýmala prokázal velikou schopnost a umění jednat s lidmi (zejména s různými institucemi a úřady) a zkoordinovat jejich činnost.⁷²

3.2 Obnova cyrilometodějské bohoslovecké fakulty a kněžského semináře

Součástí obnovitelské činnosti ThDr. Dýmala je i obnova bohoslovecké fakulty v Olomouci, jejíž počátek je možné datovat od poloviny května 1968, kdy se na Velehradě konalo shromáždění katolické hierarchie kněží a věřících s cílem založit *Dílo koncilové obnovy*. Jedním z nejdůležitějších úkolů tohoto díla byl spatřován v obnově olomoucké bohoslovecké fakulty a kněžského semináře. Důvodem byl citelný úbytek kněží v 50. a 60. letech; uvěznění kněží byli sice propuštěni, ale s podlomeným zdravím a často bez státního souhlasu k duchovní službě. Obnova fakulty a kněžského semináře se tudíž stala naléhavou. Určitého pokroku bylo dosaženo při jednání s Ministerstvem kultury v září. Stalo se tak díky nemalému úsilí a nasazení tehdejších vyučujících: doktora Bohumila Zlámala, Vojtěcha Tkadlčíka, Antonína Klevety a Leopolda Dýmala,⁷³ kteří sestavili memorandum, v němž poukázali na tradici bohoslovecké fakulty v Olomouci a také na protiprávnost jejího zrušení v roce 1950.⁷⁴ V Olomouci bohoslovecká fakulta jako taková obnovená nebyla, po dohodě s ministerstvem „než bude obnovena Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Olo-

⁶⁹ Mezi odborné poradce patřili zejména teoretici z oblasti výtvarného umění Ivo Hlobil, František Dvořák a historik městských staveb Ing. Josef Kšír. Velký kus práce odvedl i tajemník konsistoře Arnošt Ondruška. Další zprávy o průběhu oprav a obnovy katedrály byly zveřejněny v článku „Obnova metropolitního chrámu sv. Václava za kapitulního vikáře a mons. Josefa Vraný“, *Rozhledy Severomoravského krajského výboru Sdružení katolických duchovních Pacem in terris*, 3 (1987), s. 15–19 (srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala*, s. 17).

⁷⁰ Srov. ZLÁMAL, *Itinerarium Vitae Leopoldi Dýmala*, s. 31. Samotný Dýmala tyto výstavy úsměvně nazýval „expo-metro“ (svědectví doc. Miloše Kouřila). V kryptě katedrály sv. Václava v Olomouci jsou tyto výstavy pořádány během turistické sezony dodnes. Liturgické předměty a roucha tvoří jádro stálé expozice, jsou ale zaměřeny na různá témata: před zhruba pěti lety zde vystavoval své fotografie Jindřich Štreit, před třemi lety byla dómská krypta součástí výstavy – projektu *Putování s biblí*, věnované především dětem.

⁷¹ Srov. tamtéž, s. 31.

⁷² Srov. ZLÁMAL, „Obnova olomoucké katedrály“, 173.

⁷³ Srov. Miloslav POJSL, „Obnova Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci a vliv II. vatikánského koncilu na teologické vzdělání“, in *Historické, politické a teologické aspekty přijímání II. vatikánského koncilu v Čechách a na Moravě*, ed. Jiří Hanuš, Brno: CDK, 2003, s. 139–140.

⁷⁴ Plné znění textu memoranda ze 14. 4. 1968 je v pozůstalosti Leopolda Dýmala jak na farním úřadě Římskokatolické farnosti sv. Václava v Olomouci, tak i v Zemském archivu Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 8 – CMBF.

mouci⁷⁵ zde fungovala (i přes sliby ministerstva, které nakonec nebyly dodrženy) až do úplného zrušení 30. 6. 1974⁷⁶ pobočka Teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze se sídlem v Litoměřicích. Miloslav Pojsl, jeden z bývalých tehdejších bohoslovců, vnímá jako velmi pozitivní tu skutečnost, že tam vládlo kritické, moderní a tvůrčí ovzduší, neboť kvůli nedostatku a špatné dostupnosti zejména zahraniční teologické literatury vyučující (zvláště doktor Josef Bradáč a doktor Bohumil Zlámal) ve spolupráci se studenty, kteří texty rozmnožovali, vytvářeli texty vlastní, což napomohlo také k formaci našich biskupů Jana Graubnera, Josefa Hrdličky i současných pedagogů dnešní olomoucké teologické fakulty, mezi něž patří například prof. Ladislav Tichý, doc. Rudolf Smahel,⁷⁷ prof. Miloslav Pojsl, dr. Michael Špaček, doc. František Kunetka.

Během fungování olomoucké pobočky byl ThDr. Leopold Dýmál rektorem semináře. Toto jeho působení bychom mohli vnímat jako období zápasu o obnovení a navázání na předešlou činnost Cyrilometodějské teologické fakulty a kněžského semináře, které byly před osmnácti lety zrušeny. Při tom se s velkou pravděpodobností projevila i takřka dvacetiletá mezera Dýmálova působení ve funkci rektora semináře:⁷⁸ na straně jedné dobrý úmysl a poctivá snaha představeného a vychovatele uchovat tradice a pevný řád, jejichž cílem bylo ukotvení bohoslovců v jejich budoucím kněžském poslání a povolání a také zajistit kvalitní chod provozu semináře, na

⁷⁵ Srov. POJSL, „Obnova Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty,“ s. 140. Tato jednání Dýmál v záznamech ve svém diáři charakterizuje následovně: „Ráno v šest hodin Ostravanem do Prahy k ministru Vlčkoví, k místopředsedovi ČNR Tomanovi. Jednáno o stabilizaci fakulty a semináře. Přítomní: ThDr. Tkadlčík, ThDr. Vykopal a já. ThDr. Vykopal dojednal termín audience u Erbana na 27. 1. 1970 o 11 hodině. Jednat budou: biskup Trochta, Tomášek a kapitulní vikář Vrana.“ In *Diář č. 2 (od 1. 1. 1970 do 26. 11. 1970)* Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 8 – CMBF. Dále: „Pan kapitulní vikář Vrana referoval o včerejším jednání biskupů Trochty, Tomáška a Vransy u Evžena Erbana v Praze. Na pořadu: obsazení biskupských stolců, Katolické noviny, náš seminář a fakulta. Mají prý zájem, aby věřící ve státě byli spokojeni. Pan kapitulní mu předal naše memorandum stran udržení a rozvoje fakulty. Biskupové byli s jednáním spokojeni. Uvidíme, zda tyto sliby se promění v činy! Je třeba vroucích modliteb – Erbanovi dal sborníček *Cyrilský rok*“ (záznam ze dne 28. 1. 1970 in *Diář č. 2*).

⁷⁶ Povolné studium bylo zrušeno i přes dopis administrátora Josefa Vransy z května 1970 a taktéž i bohoslovců přímo prezidentu republiky (srov. POJSL, „Obnova Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty,“ s. 142). Podle záznamu doktora Dýmala z 24. 3. 1970 ministerstvo kultury ČSSR sděluje: „Pobočka CMBF v Olomouci, povolená jako prozatímní opatření, ustane postupně ve své činnosti...“ Odpovědí je list katolických ordinářů z 18. 5. 1970: „Katoličtí ordináři země moravsko-slezské žádají o nové projednání existence další činnosti pobočky CMBF v Olomouci – Karel Skoupý, ThDr., pref. Josef Vrana, Antonín Veselý.“ V této reakci zároveň výše podepsaní upozorňovali, že *prozatímní* bylo na obou stranách v předešlých jednáních chápáno jako stupeň k trvalému. Doktor Dýmál reakci Ministerstva kultury komentuje slovy: „Nemohu přijmout odpověď Ministerstva kultury ze 16. 4. 1970“ (srov. *Diář č. 2*, Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 8 – CMBF). Jako předzvěst činnosti pobočky CMBF v Olomouci je chápáno vyjádření ministerstva již ze dne 1. 9. 1969: „Vzhledem k této kritické situaci odmítají představitelé ONV a MěNV v Olomouci jakékoliv přidělení objektů pobočky CMBF v Olomouci a požadují, aby nebylo rozšiřováno studium na této pobočce (byly povoleny první tři ročníky studia) a aby tato pobočka byla v Olomouci zrušena,“ což bylo předzvěstí jejího zániku (POJSL, „Obnova Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty,“ s. 142).

⁷⁷ Srov. POJSL, „Obnova Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty,“ s. 143.

⁷⁸ Skutečnosti, že doktor Leopold Dýmál byl schopen pružně reagovat na směrnice a požadavky II. vatikánského koncilu (viz. úprava liturgického prostoru) a také pružně komunikovat (viz. propagace katedrál formou jubilejních medailí, rytin, obrazů a informativních článků o průběhu stavebních prací), jen potvrzují, že všechna nedorozumění, která během jeho působení ve funkci rektora semináře na přelomu 60. a 70. let vznikla, byla skutečně způsobena vynucenou, takřka dvacetiletou přestávkou.

straně druhé změny vnějších podmínek a z toho vyplývající požadavek tyto snahy komunikovat odlišným způsobem, což potvrzuje osobní dopis P. Dominika, kde doktora Dýmala napomíná, že si osobuje práva rozhodování, na něž nemá nárok, že zná poměry starého semináře, kdy rektor byl představeným semináře včetně ekonoma, což se snaží uplatňovat i v dnešních poměrech; dále uvádí, že rektor nemůže disponovat zaměstnanci fakulty, ale odpovídá jen za vzorný chod internátu, a to děkanovi fakulty, a že by měl respektovat práva jiných funkcionářů...;⁷⁹ i některé svědectví tehdejších bohoslovců, kteří jej vnímali jako člověka velmi konzervativního, jenž se – ač v dobrém slova smyslu – snažil uchovat tradice. Naproti tomu tehdejšího spirituála, otce Antonína Šuránka, přestože o celou generaci staršího, pokládali za mnohem pokrokovějšího a otevřenějšího, zejména co se týká účasti na tzv. „kytarových“ bohoslužbách v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci – Hejčíně.⁸⁰ Konzervativní přístup doktora Dýmala během formace bohoslovců byl dokonce vnímán „jako snaha opevnit seminář vysokou hradbou proti světu. Ačkoliv se navenek život v semináři jevil jako otevřený a svobodný, byl pocíťován jako sešněrovaný předivem neviditelných, zato promyšleně vypracovaných, zbytečných a často nesmyslných příkazů a zákazů.“⁸¹ Je považován i za velmi shovívavého k rychlé informovanosti vedení semináře o tématech hovorů mezi kandidáty kněžství.⁸² Dle Miloslava Pojsla bylo také mimo jiné zakázáno navštěvovat biograf a některé další kulturní akce, což vedlo k porušování a překračování tohoto zákazu, ne bez konfliktu ve svědomí.⁸³ Dle Michaela Špačka naopak bohoslovci navštěvovat kulturní akce mohli⁸⁴ se souhlasem rektora, filmy jim dokonce byly občas v semináři promítány. Podle zápisů z každodenních konferencí v semináři vedených samotným Dýmalem bylo požadováno, aby se na konkrétní kulturní akci domluvilo několik bohoslovců a dopředu nahlásili, jaké představení či film chtějí navštívit.⁸⁵ Dr. Špaček jinak ThDr. Dýmala vnímal spíše jako extroverta a štědrého člověka, který se snažil bohoslovce podporovat. Mohli občas v sobotu a neděli vyjet na „duchovní brigády“ na Velehrad nebo na Hostýn.⁸⁶ Velmi obdobně na svého otce rektora vzpomínají i další bývalí bohoslovci, doc. Rudolf Smahel a prof. Ladislav Tichý, jejichž svědectví se mi také podařilo získat: „Zažil jsem ho, asi jako většina tehdejších bohoslovců, jako člověka praxe, velkorysého, usměvavého a laskavého, který nehleděl na nějakou korunu, když šlo o to, aby bohoslovci mohli bydlet, studovat a modlit se, tj. připravovat se na kněžství. Zdálo se, že dr. Dýmál je stále v pohybu, že po krátké modlitbě už spěchá, aby pokračoval ve

⁷⁹ Dopis ze dne 3. 7. 1970, Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 8 – CMBF.

⁸⁰ Svědectví dr. Michaela Špačka.

⁸¹ Srov. POJSL, „Obnova Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty“, s. B 144. Prof. Miloslav Pojsl své svědectví v článku „Obnova Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci“ doplnil ústně o informaci, že jeho pohled na dr. Dýmala a seminární život byl ovlivněn tou skutečností, že otázku vlastního kněžství neměl v té době definitivně vyřešenou.

⁸² Srov. tamtéž, s. 144.

⁸³ Srov. tamtéž, s. 144.

⁸⁴ O návštěvě jedné z kulturních akcí je i následující zápis v *Seminární kronice III.*, kterou vedl samotný doktor Dýmál: „29. 11. 1969 byli bohoslovci na biblickém recitálu v divadle hudby“, Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 8 – CMBF.

⁸⁵ Srov. *Conferentia de Seminario* (16. 2. 1970 – 22. 5. 1970), Zemský archiv Opava pracoviště v Olomouci, karton č. 8 – CMBF.

⁸⁶ Svědectví dr. Michaela Špačka.

svých úkolech. I když nebyl třeba nějaký velký řečník, svou otevřeností a laskavostí na mne udělal jednoznačně kladný dojem.⁸⁷ „ThDr. Leopold Dýmál byl člověk velkého srdce a nadšení pro každé dobré dílo. Zajímal se velmi o církevní dějiny a konkrétně o historii olomoucké arcidiecéze. K nám bohoslovcům měl spontánní vztah důvěry a neustále nás povzbuzoval. Bral nás spíše jako spolubratry a velmi nám pomáhal v našich osobních problémech. Mohli jsme se mu svěřit se svými pochybnostmi, nikdy nikoho nesrazil slovem nebo svou reakcí. Svým založením byl klasik a k dodržování seminárního řádu nás duchovně motivoval. Byl velmi solidární a nelpěl na financích. Vícekrát se stalo, když někomu vážně onemocněl někdo z rodičů, pan rektor Dýmál mu půjčil své auto a se slovy: „Bratříčku, jeďte opatrně, pomodlím se za Vás i vaše rodiče. A tady máte na benzin.“⁸⁸

I přes kritické ohlasy je zřejmé, že poctivá snaha a dobrý úmysl převládaly.

4. ZÁVĚR

Dílo i myšlení ThDr. Leopolda Dýmala ukazuje jak na jeho činorodost, která se projevila zejména při opravách katedrály a šíření cyrilometodějského odkazu a myšlenky v měřítku domácím i světovém, tak i na Dýmálovu zakotvenost v Kristu a učení i v odkazu svatých Cyrila a Metoděje a zároveň na schopnost nasadit se pro věc a účinně využít veškeré hřivny, které mu byly svěřeny Bohem.

V červnu roku 1991 Leopold Dýmál obdržel za svoje celoživotní dílo od olomouckého arcibiskupa Vaňáka arcibiskupské vyznamenání zejména za „obnovu katedrály sv. Václava, za osobní skromnost a nezištnost, za velkodušnou štedrost ve všem dobrém, za vytváření rodinného ducha mezi bohoslovci a kněžími, za příklad stojanovské pokory a život modlitby.“⁸⁹ Slova díky spojená s tímto oceněním plně vystihují cestu i dílo pana doktora Dýmala.

ThDr. Leopold Dýmál: Life and Work

Keywords: P. Leopold Dýmál (1914–1995); Olomouc archdiocese; Cathedral of Saint Vaclav in Olomouc; Theological Faculty, Palacky University; Diocesan Seminary in Olomouc

Abstract: This article deals with the thought and work of Dr. Leopold Dýmál, whose name and person is connected mainly with the great reconstruction of the Cathedral of Saint Vaclav in Olomouc during 1970s. The aim of the article is to show the principal lines of his thought and work: Christological, ecumenical, liturgical, historical; the contribution of Dr. Dýmál to Christian art; in addition, his efforts to re-establish the Faculty of Theology and the seminary for priests in Olomouc.

⁸⁷ Svědectví prof. Ladislava Tichého.

⁸⁸ Svědectví doc. Rudolfa Smahela.

⁸⁹ Srov. *Dekret arcibiskupského vyznamenání*, Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc.